

Fr. R. Krimmivõlli alg.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

1011

14. aastakäik.

Artit number 10 kop.

Meie Mats

Sellimise hind kättesaamisel aastast 4 r. 50 L.,
6 kuu eest 2 r. 30 L., 3 kuu eest 1 r. 20 L. Toime-
tusest ise ära viies: aastast 3 r. 50 L., 6 kuu eest
1 r. 80 L., 3 kuu eest 90 L. Ilmub iga laupäeval.

Toimetuse ja talituse:

Tallinnas, Harju ja Rütli nultsa nurgal nr. 46/15,
"Teaduse" raamatulaupluses.

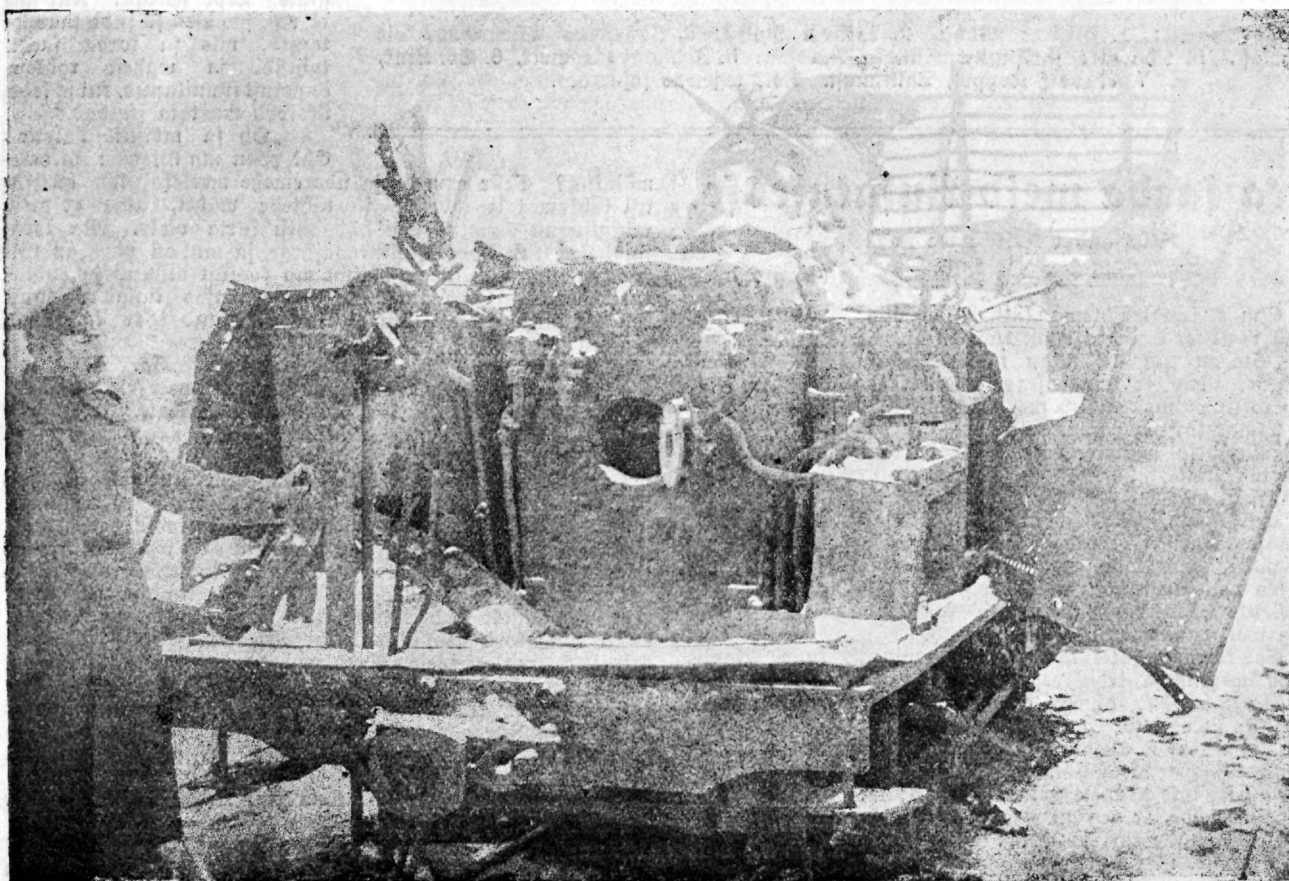
Adress: Wene keeles kirj. kui ka raskirjakeele: r. Ревель.
Журналъ „Мейе Марсъ“.

Sarvitamata jäänud lähemad kirjastajad hävitatakse ära, kui tagastamisel märtsi juurde lisatud ei ole. Kirjastajad peab
saatja täielikult aadressi ja nimi peal otema. Aadressi muutmise eest 10 kop. ja wana aadressi number üles anda.

Nr. 67.

Laupäeval, 28. (11. detf.) novembril 1915.

Nr. 67.

G. jaam. Peale waenlase lahkumist. Plahwatuse abil lõhutud wedur.

Tasuja

Kurbmäng luues pildis 13. aastajast, Ed. Bornhöhe selle-
sama nimelise jutustuse ainetel A. Trilljäre. Hind 1 rub.

Edastellimise juures palume wana aadressi
numri üles anda. Meie Mats.

I. rida ülvalt: 1. Willem Bohu, 2. Willem Rahu, 3. Johannes Lärnapuu, kõik Kärblast. II. rida alt: 4. August Mürka, Kärblast, 5. Johannes Jõhwik, 6. Ed. Vint, 7. Rudolf Koppel, Tallinnast. Kõik tegewas sõjaväes.

Ära saada meid kiusatusesse.

Aleksander Trilljärwe nowell.

(Järg 2)

Elmar suudles tema kätt, mille aga Juliane ruttu tagasi tõmbas, kuna ta edasi rääkis:

„See on just nii nagu näokatte pidul, kus teineteist finatatakse, ilma et teineteisega tuttaw oldakse. Tuul, mis meid kokku puhus, puhub meid warsti jälle laiali.“

Elmar sattus waimustusesse.

„Meteorid lendawad ja kaowad, aga tähed jääwad,“ ütles ta; „nad hülqawad ja särawad pühalikus pimeduses edasi, isegi siis, kui kadepad pilwed neid wahest meie filmade eest warjawad. Mis on warsti? Mis on hilja? Mitte roomaja kellaraag, waid olemise küllus on elumõdt. On filmapiltusi, mis igawikuga mõistelda wõiwad. Innis on see, kes neid üle elab: need suruwad talle igawiku pitsari peale, ükskõik — kas paratamata surm teda õitfexas nooruses wõi wanaraugana ära koristab.“

Sel kombel rääkis ta weel mõne minuti, kuna Amalie waitse imestusega teda pealt kuulas, Juliane aga elawa meelega iga sõna ahnelt kinni püüdis, teades, kelle peale need sihitud oliwad.

Elmar oleks weelgi edasi kõnelema, kui mitte kellner sõögikaardiga ei oleks ilmunud daamedelt järele küsima, misugust sõõti koki nendele walmistama peaks. Nüüd tuli ka Elmaril meelde, et aeg oli jumalaga jätta ja lahkuda. Juliane andis talle kätt ja ütles:

„Nii siis, tädipoeg Elmar, homme hommiku kell ühelks!“

Ta ei julenud wälkelt sooja kätt enam teist korda huultele wastu suruda, waatas weel kord tema ilusatesse filmadesse, kumardas Amalie poole ja lahkus.

Kellner saadeti ruttu ära. Siis jäiwad sõbrannad ühinda ja talitasiwad tummalt oma reisirõhwri kallal, millest nad mitmesuguseid riideid ja ehteasju wälja wõtsiwad. Paistis, nagu ootaks igawiks selle peale, et teine rääkimisega algust teeks. Wiimaks jõudis Juliane wäljapattimise ja oma asjade korraldusega lõpule ja langes tüdinenuks ühele akna juures seiswale toolile.

Amalie astus tema ette, waatas talle tõselt otsa ja ütles:

„Kas ei oleks kõige mõistlikum, kui meie homme hommiku kõige warasemal tunnil ära reisirõhwri ja mahajäetud kirjasaarelt mehest wabandust palutaks?“

„Kõige mõistlikum?“ Iuliane Juliane. „Wäga wõimalik! Aga pean ma sulle siis weel pihitama, kudas ma ennaast terwe aasta sundisin mõistliku olemise? Mis lähed meile nüüd mõistus korda? Jätame targutused. Kas ei ole meil midagi paremat teha?“

„Ma ei usu,“ wastas sõbranna. „Sa panid mind wastu minu tahtmist niisuguse seisu korda, mis mind alati ennaast teieks seadma ja wale-tama sunnib, ja minu seisu kord, sest ma ei taha mitte enesest rääkida, on täieste samasugune. Lepi sellega! Kui ma ei eksi, siis oled sa juba saawutanud, mis sa korda saata tahtsid. Ja wahest rohkem õnnetust sünnitanud, kui ja seda ükskord wastata suudad.“

„Oh sa mõistlik halpus! Eht pean ma üttelema: sa halp

mõistus? Selle armastaja nooremehe meelekirjutus hõljub nii lahtumata pilwede ja tähtede wahel, ilma et meil mingisugust õnnetust wõi hädahoitu karta oleks. Ma lootsin sellele küll hoopis teist tagajärge, ja mul on peaaegu niisugune tundmus, nagu oleksin ma kopitad ootunud ja rubla-tüki leidnud. Oled ja minu mehe majas ialgi niisugust kõnet kuulnud, nagu täna? Kas ei olnud igaal ta sõnas waimu ja elu?“

„Ja tundmust?“ Iijas Amalie juurde. „Ja. Ma pean teda wäga tähtsaks ja heaks inimeseks, ja nimelt sellepärast—“

„Nimelt sellepärast“, rääkis Juliane wahela, „tahan ma temalt weel rohkem näha, kuulda ja omandada. Ma tahan näha, kudas niisugune eeteriline pacadiifilind enese üleüldisest seisu korrast wabastab, kui tema luulekirjutuseleegid kord üle tema koku lööwad. Ah, lapsed! Kas ei ole see ekstaas, mis ma peale gymnasiumi lõpetamist abieluse astudes tegin, terwe minu nooruse ära häwitand? Eht teie armastus küll pettumuse peale loodud kirjutusewõim on, kas ei pea siis mina sellest sellepärast ialgi lõbu tundma, et ainult teie teda tõselt tõeks tunnistate? Ära ole mu peale kade, et ka mina kord wallatut neiu tahan mängida. Peaaegu kahetseksin ma, et meie osade wahetus ainult tilhi nali on. Mul ei ole ka sugugi raste naiwlist tiitlast mängida, kuna sina jälle mõistlikuna, tagasihoidlikuna abielunaisena minust palju loomulikum oled, ja pealegi kaitseb sind selle osa mängimine selle hädahoju eest, ise mõnele mehele armuosaliseks saada.“

Amalie waitis, sest ta tundis Juliane paendumata meelt.

*

Selle aja sees oli Elmar juba koju jõudnud, kus ta oma pühapäewase ilikonna wanema wastu ümber wabetas, ja nüüd tormas ta lendawate sammudega linnast wälja tähtwerc puiesitiku poole. Ta teadis, et tal weel auroõlga tajuda tuli. Kolmest Sassa ilidõpilasest oli teda menfuri peale kutsutud, kellest kaks temaga wehklemisses sugugi mõisteldi ei suutnud, ainult kolmas oli talle tundmata. Nüüd oli see temale aga täieste kõrwaline asi. Iuliane, elujulge ja waimurikka Julianega oli tema magufam unenägu, millest ta juba ammugi umistanud, käide läinud. Ja kas ei aratanud tema ülespidamine temas kõikumata lootust? Kas ei

pidanud ta uskuma, et Juliane tema vastu sedasama tunneb, mis praegu tema süda ja hinge kättkestas? Kas ei töotanud seda juba Juliane meelkerutaw saladus, millega ta oma liigname warjas? Sündis see eht sellepärast, et ta kõrgemast seisusest on ja sellega teda mitte ära hirmutada ei tahtnud? Ta ei oleks sugugi selle üle imestanud, kui keegi talle oleks ütelnud, et Juliane mõne paruni wõi krahwi tiitar on; aga ta ei oleks ta seda kuuldes sugugi oma julgust kaotanud. Ilka pidi ta nende armaste, sügawate, mustade ripsmetega piiratud filmade peale mõtlema, millest ta rohkem arwas lugenud olewat, kui seda sõnad awalbada suudaksiwad. Maailm, elu ja tulewik särasiwad talle mitmesugustes meeliwangistawates teisendites.

Ta tormas edasi, kuni ta wiimaks ühe õitsewa wõstastiku juurde jõudis, milles õppil kewade kiituseks laulu-lugu laulutas. Ta heitis ühe puu alla pehme muru peale pikali, kuulatas Saara linnu wiisrikast laulu ja unistas, walgeid pilweriintaid taewalootusel silmitsedes, oma tulewast õnneft. Tund lendas tunni järele ja päike hakkas juba loodele jõudma. Kui päikese wiimased kiired murupinda juba punasets hakkasiwad wärwima, kargas ta üles ja tormas, uut elu ja jõudu liikmetes tundes, linna poole.

Et ta sõbrad konwendikorterisse oliwad jäänud, kuhu õhtuks wististe kõik tema seltsimehed lõlku oliwad tulnud, siis pööras ta sammud linna poole.

Umbes paarkümmeend üliõpilast wärwimitšidega istusiwad heledaste walgustatud saalis suitsetades, õlut juues ja elawalt teineteisega juttu ajades ühe pika laua ääres. Kõik tõusiwad endi kohtadelt ja terwitasiwad teda waimustawate bravo-hüüetega. Tänapäevane juhtumine raudteejaamas oli kõideld juba tuttav, ja igalüks awaldas elawalt oma arwamist selle kohta. Ka Elmar istus laua juurde, wõttis õllekannu, mis keegi rebastest talle täis kalkanud, ja jõi selle jõõmuga tühjaks.

"Teie teate", ütles ta, "et ma sugugi kahewõitluse sõber ei ole ja enamail korradel, kui minu ja mu seltsimeeste au teotatakse, oma tugewa rusikaga nende junkrupoistele karmilt kätte tasuda mõistan. Aga et praegusel korral siin kaks naisterahwast on, kelle au teotamise pärast ma wälja astusin, siis tahan ma nüüd menjurile tutsumise vastu wõtta ja loodan, armsjad kaaswõitlejad, et teie mulle selles asjas tarwilikku kaasabi lubate."

"Ja muidugi, ja muidugi, armas Elmar!" kõlas igalt poolt ja senior jõi Elmari terwisets, temale kõiki head soovides, kusjuures ta ka naljatoonil selle üle oma imestust awaldas, et nende armas seltsimees Elmar, kes kõik tüüdid tänini ainult rusikaga ära diendanud, korraga kahe tundu-mata naise pärast gentlemaniks olewat saanud ja menjurile tutsumise vastu wõtnud. Elmar ei pannud seda wäikest pilget tähelegi ja wastas seniori ja kõigi kaaswõitlejate eladalahtimisega. Siis waliti sekundaandid ja arutati weel mõnda menjurisise puutuwat küsimust. Eht Elmari küll weel paluti konwendikorterisse jääda ja edasi purjutada, wabandada ta ennaft, et ta enda haige tunneb olewat ja koju puhkusele tahab minna. Konwendi korterist lahkudes ruttas ta otseteed Belevue poole ja jalutas jõelaldal weel kaua edasi ja tagasi, igatsewaid pilka Juliane walgustatud akna poole saates. Alles siis, kui tuli ära kustutati ja ta enam ühtki waeju akna eesriide taga ei näinud, läks ta aeglasel sammul koju poole.

Sulewane kangelane. Wäike sõjamees.

Oli kõige ilusam kewadehommik, kui Elmar kahe naisterahwaga linnast wälja sõitis. Juliane, kes tema wastas istus, oli täna nii imeilus ja niisuguses wallatus tujus, et Elmar alguses hoopis lohmetu ja sõnaaheer oli. Juliane juuresolek kättkestas teda üliõnneliku tundmusega, ja kui nende filmad kauemaks ajaks üksteisega ühinesiwad, tundis ta seda kõike saawutawat, mida taewas ja maa talle kunagi pakkuda wõis. Warsti hakkas aga wallatu Juliane lõbusalt lobisema ja naljatama, oli naljakas ja waimurikas ja mõistis Elmari se peagi elawust luua. Elmari läks peagi korda tema tooni tabada ja ta tundis jälle siemist wabadust ja kergust, mis waimu elustab, kui ta otsusele jõuab, et temast aru saada. Juliane ei olnud ainult hea koolihariduse saanud, ta oli wiimase aasta wabail tundidel ka kõigi kuulsamate kirjanikkude ja luuletajate kirjatöid põhjalikult uurinud, ja iga trehwaw sõna, iga omapärane sõnademäng, millega Elmar teda tutwustada tahtis, oli talle juba tuttav.

Amalie ei seganud ennaft nende kõne seffa. Ta silmitses neid rõhutatud waitusega, ja tema näoilme awaldas, nagu tunnets ta enese millegis süüdlase olewat.

Kui nad ühte ilulasse metsa olid jõudnud, hakkas Elmar Julianele nendest kohtadest jutustama, mida nad täna waatama lähewad ja nende maakohtade iludusest, millest ühed mägise maapinnaga ja teised jälle imeilusa järwe ja saarterohtusega filmi wangistawad. Elaw tähelepanek ja imestus, millega Juliane iga tema sõna kinni püüdis ja igast asjast waimurikas arusaamine, tõstiwad Elmari waimustust äärmise wõimaluseni ja meelitasiwad temast niisuguseid waimurikkaid warandusi, mille omaniku ta ennaft tänini sugugi ei teadnud olewat.

Mõnda lendaftiwad tund tunni järele tähele panemata mõdda, ja päike oli juba lõunakaareft õhtupoole walgumas, kui nad ühe imeilusa järwe ääres olewa wõõrastemaja ees kinni pidasiwad. Alguses kawatsetud sünni kuni kaheteistkümmes wersta afemel olid nad umbes nelikümmeend wersta jõitnud. Aga see ei süündinud mitte juhtumisi, sest Elmar oli juba wõõrastemajast arastõidul kutjarile nimetanud, kuhu ta sõitma pidi, millest aga naisterahwad, et nendele kogu ümbrus wõõras oli, midagi ei teadnud.

Amalie oli pisut kahwatu ja kaebas peawalu üle, arwas aga, et see peale jõõmist mõdda lähed. Wõõrastemaja peremehel oli üks tuba sohwaga, ja Juliane kästis Amaliet

Ratsawägi puhkusel.

sohwale pisut puhama heita, mida wiimane tungiwa nõudmise peale wiimats ka täitis.

Wõõrastemaja seisis, nagu juba korra tähendatud, järwe kaldal ja wäga ilusal kohal. Soe, õige waike tuulepuhang õõstus lüüra ja pani järwe veeglipinna pisut wirwendama. Wähemad ja suuremad üksteise lähedal seiswad saared ja saarekesed, millest tähendatud järw iseäranis ritas, pakkusid waatajale niisugust silmalõhu, mida harilikult ainult maalitud maastiku piltidel võimalik näha on.

Elmaril olid järw ja ilusad roheline metsoga saared wäga armsaks saanud, ja kui tal wähegi waba aega jatkus, sõitis ta linnast siia ja tundis enefe siin palju enam kodus olewat, kui iä talus. Juliane küsis Elmarilt, kas ei tahaks ta temaga pisut järwe äärde kõndima tulla. „Eeneesefi mõista!“ hõiskas Elmar, sest lõunasõök ei olemat veel walmis, ja selle aja, mille perenaine sõõdaiwalmistamiseks tarwitawat, mõiksid nad ilusal järwekaldal jalutades wäga lõbusalt mööda saata.

Jga kwi, iga teerada oli Elmarile wiimse peensuseni tuttav. Imeilus neid ümbrilsew loodus ja Juliane, tema südamele nii lähedal seiswa kallil olewuse juuresolek, waimustasid teda jälle hoogsalt ja awasid tema keelepaelu. Ta seletas loodusest, looduse mitmesugustest saadustest ja saladustest ja mõistis seda nii huwitawalt käsitada, et Juliane kõige suuremasse waimustusesse sattus ja jagedaste imestusehüüetega: „Oh, kui ilus! Oh, kui waimustaw!“ ennast tahtmatalt tema seletuste wahel segas.

Niisugust allatust ei olnud Juliane temalt kunagi oodanud. Ta oli küllalt anderikas ja haritud, et kõigist Elmari sõnadest aru saada. Ikka rohkem ja rohkem hakkas ta selle mehe wäärtusest lugu pidama. Ta tundis, et just tema seefinane ol, kes selles kangelases niisugust waimustust äratas, ja walusalt kiskus tema süda kokku, kui ta selle peale mõtles, misugi sefse peitumufeliniituse ta selle tubli mehe oli lõimendanud. Eht tema südameunnistus talle küll wastu rääkis, ei suutnud ta sellele komöödiäle, mis tahtmatolt tohutatavaks draamaks ahwardas kujuneda, enam teist pööret anda. Pettunud tundmusega tuli ta Elmariga wõõraste-majasse tagasi.

Nad leiõsidwad laua aias kaetud olewat, kus Amalie neid juba ootas.

Üks uuriw pill tagasitulejate peale näis Amalie ärewust rahustawat. Istuti ja maitsti sõõkist, mida keegi puhtas riietes naistenija lauale kandis. Hästi praetud forellide ja kanaküpsise kõrwal ei puudunud ka mitmesugused külmad sõõgid, ja pudel head portweini, mille Elmar

linnast kaasa oli wõtnud, mõjus kafulitult kõitide peale. Kõit kolm sattusiwad lõbusasse tujusse ja iikstasiwad omapäralist juhuft, mis meile wõimaluse andnud iiksteifega headeks tuttawateks saada. Amaliet ei waewanud enam peawalu, ta tundis enefe oma wahetatud osas juba palju kodusema olewat, kuna aga Juliane selle wastu palju nermilifemaks muutus. Kui nad sõõmife olid lõpetanud, tellisiwad nad peremehelt lootfikku, et saartele sõita, millest Elmar iikte „Monte di cavallo“ nimelift saaremäge iseäranis ilusaks nimetas.

Lootfik seati sõõduwalmis ja peremehe poeg, kena neljateiftkümmne aastane noormees, kes sõõgikraami, weini ja joogiwee lootfikusse aitas tuua, wõeti sõõdjats kaasa. Elmar pakkus Julianele, kes esimefena lootfikusse tahtis astuda, oma käe toetuseks, mille aga Juliane naerdes tagasi lükkas ja siis iikte julge hüppega lootfikusse kargas.

„Ka teie ufute“, ütles ta naerdes: „Nõrkus, sinu nimi on naine!“ aga see on Hamleti armamine, wististe mitte Shakespear'i, ja mina kalbun wiimase poole“.

Elmar järgnes talle ettewaatlikult, oma tiisedat keha ja selle raskust meelde tuletades. Ta awaldas selle üle oma imestust, et Juliane selle geniafse luuletaja ilmawaateid tema kangelaste omadest eraldada mõistab; niisugust arusaamist ei oleks ta nii nooret naisterahwalt kunagi uskunud.

„Tühja ka“, wastas Juliane, „ma ütlesin seda ainult nii juhtumisi. Muidu ei ole ma kunagi selle peale mõtelnud“.

Kui teised ka lootfikusse olid astunud, tõukas noormees lootfikku aeruga fillast eemale ja hakkas pikkomisi sõõdima, kuna Elmar tüüri juurde oli astunud ja lootfikku juhtimise oma peale wõttis. Juliane ja Amalie istusiwad kestel.

Elmar jatkas nende poolelt jäänud kahelõnet: „Teie tõendote, et teie seda ainult juhtumisi ütlesite. Seda parem ja waimurikkam. Kõit suurus ja sügawus ilmub meie waimus samal kombel. Ükski geniafne waimusünnitus ei sünni järeldustest ja eeldustest, ja iiksti kõige hoolfam järeldõlmene ei loo midagi enneolematut“.

Elmar rääkis siis veel palju Shakespear'ist ja täiendas Juliane mõtteid ja otustamisewõimet mitmesuguste näitustega.

Elawas jutuojamises ei pannud Juliane tähelegi, kuidas nad juba iikte saare juurde olid jõõdnud ja noormees lootfikku iikte wäifse filla juures kinni pidas.

„Halloh! minu daamed, meie o'emegi juba minu armfama saare juurde jõõdnud“, hüüdis Elmar, „selle saare rohelifel murul ja puude warjus tahame endi laagri pikemaks ajaks üles lüüa“.

Elmar oli sel korral esimene, kes fillale astus. Et fillalaud lootfikku serwast palju kõrgemale ulatas, siis sirutas Juliane nüüd ise oma käe Elmari poole, et wiimane teda awitaks fillale astuda. Elmar haaras aga mõlemi käega Juliane piha ümber kinni ja tõstis ta nagu laps nuku — iikte kerge wõttega filla peale. Nende pilgud puutusiwad kokku ja Juliane nägi Elmari filmades seda — süitawat tuld, mis kangelase kirge tema ees täieste paljastas. Eht Juliane enefele iikka veel tõõndada piüüdis, kõif olewat tühi luulekujutufe pettumus, siiski waldas teda äikfist niisugune ahastus, nii et ta nüüd Elmarile lubanud oleks enefele kõike seda õelda, mida ta temalt veel heameelega kuulda oleks tahtnud — mida ta aga siiski ei kuulda ega ka omandada ei tohtinud. Et oma tundmufi warjata, pööras Juliane oma pilgu kõrwale, kusjuures talle saarelt, üsna kalda lähedalt, üks iseäraline tornimõõdi ehitus filma puutus. (Särgneb.)

Bunase Risti lendato falk sõjapõgenejate awitajana.

E. W. Anutshina (Georgi 3. ja 4. järgu aurahade omanik).

Rui meie pill woor oma haige-kaarikutega, moonawankrite, wälja-kõõldudega, ratsa- ja jala-sanitaride saatel küllasse ilmub, teawad õnnetu elanikud, et see selle esimene tundemärk on, et järgmine hommik nad efiwanemate taludest wälja kihutab, et eel seisab neil raske lahumine kodutoldega, mille külge nad tuhandete sidemetega köidetud . . . Tuleb ära minna maa pealt, kus iga jalatäis nende ja nende efiwanemate higiga wäetatud, tuleb maha jätta kõik majapidamine, mis kauase ja raske tööga omandatud, tuleb maha põletada kõik wili, mis tänawu era-koorariiselt riiklikult kaswanud, et see halastamata waenlase kätte ei satuts . . . Ja meespuid wärste meega köidetud käregelega! Ja rammutad nuumsead! Ja tanad ja pardid poegade parwedega! Ja aned ja lehmad wafikatega! Kõik see tuleb maha jätta, sest tudagi ei ole wõimalik kõite seda elawat karja kaugele, tundmatale põgenemiseleele kaasa wõtta. Ja kui meie, mitmepäewast peaaegu ülejõu käiwast tööst wäljenukt, taludes endile eluasemeid otsime, pärib pererahwas meilt, kas „Saks“ kaugel on ja hakkawad, troostita wastust saades (corpus, selle juures meie falk töötab, taganeb wiimajena, lihtlugu lahinguid küüsi), oma warandust wantritele laadima. Ja ei sõnagi kaebust ega nurinat! Ei ainukest protesti ega wastuhakkamise sõna! Tõsiselt, waitfekt teewad nad oma röömuta tööd. Tahaks wõimalikult palju enefega kaasa wõtta, asjad ju kõik wäga tarwikud, ületigseid neil ju ei olegi, aga hobuseid on kõigest taks (wahel ka üts), jääb liiga raskets — ei wea wälja, jääb koorem kustil tee peal tinni, tuleb ilka maha jätta . . . Ja iga asja juures peetakse mitmepäewi aru ja sagedaste nutab perenaine kibedaste-kibedaste, kui ta mees, ägedalt protesterides, seda wõi teist asja tõrgub koorma peale panemast, mida perenaisel „nii kibedaste“ waja. Sest tal on ju tuline lootus selle peale, et kustil seal tundmata maal, kuhu nad kord, kuigi mitte ruttu, jõuawad, tal jälle kõiki neid asju tarwis läheb, mis mees nüüd maha jätta tahab.

Rui koorm juba üle igasuguse mõõdu täis on, ehitatakse koorma tippu patjade abil „peja“, ja sinna asendatakse lapsed; wähe on koormaid, mille otsast vähemalt pooltofinat mitmekarwalist uudishimulikkude, pisut hirmunud filmadega ja sassis juustega lapsi wälja ei waata, kellele kõik nende riiete tagawara korraga f-iga aetud (see sünnib ofalt sellepärast, et neil soojem olets, ja, teiseks, ruumi alalhoidmiseks). Sellesse „pejasse“ jääwad nad terweks lõpmata pikats teets, siin nad ka magawad, olgu ilm misugune tahes, sadagu wihma, lõrtsi wõi lund kange tuulega.

Rui koormad walimis, tuleb kõige raskem filmapill: jumalagajätmine kodutoldega. Nuukjudes ja waljuste kaebades astuwad naised wiimast korda tuppa ja langewad pühakujude ette põlwili. Palawalt palwetawad nad, wae-fektes, paluwad palawalt Jumalaema ja pühi mehi nende nurka „Saksa“ eest hoida ja netle wõimalust anda jälle

Endisest Wene-Sürgi sõjast. Wenelased wõtawad Sürgi kantsi tormijootsuga ära.

koju tagasi pöördä, et siin endist wiisi edasi töötada wõis ja lapsed ilma lewja suutäieta ei jääts. Raud, kawa wäl-tab nende palwe, põrand on palawatest pisaratest kastetud, mehed õue pealt kiirustawad neid, pahast nägu tehes, aga naised ei raatsi siiski weel oma kodukohast lõpuikult lahuda. Wiimaks tõusewad nad põlwedelt ja roniwad pühakujusi suudlema: uus ahastusehoog, uued kibedad pisarad — ja, nuukjudes, ägades ja oigades tulewad nad wiimaks wälja ja hakkawad paigast juba liikunud koormatele tärmete jä-rele ruttama.

Rui mitu korda ei ole mulle ofaks langenud niisuguste südanlõhestawate etenduste tunnistajaks olla, ja pean tun-nistama, et minul, kes ma inimeste hädade ja kannatustega juba õppinud, igaford süda walusalt-walusalt kokku kistis ja see naiste libe nuukumine weel kaua-awa kõrwades helises . . . Te wae-fed, wae-fed, arusaadaw on mulle teie walu ja lein, arusaadaw teie hirm tundmata tulewitu ees, arusaadaw teie kartus oma laste pärast . . .

Sagedaste pestise õnnetutes sõjapõgenejates lootus, et „Saks“ ilkagi nende küläni ei jõua, et „sõjawägi“ seda siln-dida ei lasse, ja, mõnda wersta ära sõites, jääwad nad lähemasse metsa laagrisse ja elawad seal mõne päewa, nädala, kuni wiimaks sõjawägi juba lahuma hakkab ja hirm waenlase kätte jääda ka neid edasi ajab. Niisuguste

õnnetute seisuford on kõige halvem: tee on moonakoormad, suurtükka, sõjawäge täis, neile ei ole enam ruumi, nad peavad kõrvalisi teesid otsima, liiva ja muda sisse kinni jääma, ärapiinatud, poolnälginud hobuseid ülejõu wedama sündides. Mitte üks kord ei ole ma näinud, kui mees ja naine ise endid hobuse kõrva koorma ette rakendafid, kõik ülejäänud perekonna liikmed aga tagant lükata aitafid; sellest hoolimata jäi tee hulgats ajaks ummistatuteks ja õnnetute peale sadas igalt poolt sõimamisi, sest et nad terve tagant järele liituma woori seisma sundisid. Kuid sellefamasse auhu jäi tingimata ka iga järgmine koorm kinni ja iga perekonna osaks langes seisama jõudu rüüstata töö ja seefama hirm, et wanker ehk katti lähed ja terve koorm siia liiva wõi muda sisse laiali jääb. Endi sanitaride auks pean ütlema, et nad, ilma et meie poolt õhtuust tarwis läheks, niifugustel juhtumistel alati abiks tormasid ja koorma ühijel jõupingutusel wälja aitafid. Mitte harwa ei juhtunud, et meie hobused endi moonawooride eest lahti wõtsime ja sõjapõgenejate wankrite ette rakendasime, et neid wähemalt maanteeni wõi isegi lähema raudtee jaamani wälja aidata. Ülepea oli meie salk lohe esimestest taganemise päewadest algades nende õnnetutele, ei mingis asjas süüdlastele ja nii kibedaste karistatud inimestele, tõsiselt sõbrats.

Kohe esimene kord, kui me metsas sõjapõgenejate laagrilt nägime ja, nendega kõneledes, kuulsiime, et neil ainjats toiduks kartulid on, ka lastel ja rinnalastel, et nad kõik lahtise taewa all magawad, wihma ja kõleda tuule peale waatamata, et nende seas mahajaaajaid ja raskete haigeid on, walmines meis otsus, neid jõudu mööda aidata, igakord kui see wähegi wõimalik. Ja sel ajal, kui meie lendaw salk tuleliinil töötas, haawatutele abi andes, awasime meie endi seisukohal toitmispunkti ja haigetele abiandmise. Sõime juured telgid üles, kuhu sõfets pakku õlgedekihile peale naised ja lapsed magama panime. Ühts astusid meile sagedaste naabripolgud, oma wäljakõõtsi meile saates, ja sel kombel läks meil ühijel jõul õnneks 500 kuni 1000 inimest päewas toita. Iga perekonnast tuli üks inimene paja wõi kaussiga, sai kõikide jaoks palawat, maitswat bõrsiõhhi (kapsasupp peetidega), tubli tüki liha ja leiba ka rohkete. Sartilikut said nad niifuguse lõuna kell 11 ja 12 wahel; kell wiieks tõusis wesi kateldes keema ja algas kestew teejoomine, kell 8 aga oli meil jälle õhtuõõgi jagamisega tubliste tegemist. Ja nõnda töötame meie igas oma peatuspunktis, wäsimust tundmata, kuigi meil enestel toidumoonna saamine teinekord hästi raske on, kuid rõõm, ometi misliiga õnnetute sõjapõgenejate seisuforda kergendada, annab meile iseäralist jõudu, wastupidawust ja wärstust . . .

Wuidugi on see ainult tül merekse, kuid tahaks loota, et nende õnnetute saatus ei ainuisti ükskõikselt ei jäta ja et Wenemaal ainuisti ajutust ega eraiskut ei leidu, kes neile jõudu mööda abi ei annaks, ükski kudas. „W. Br.“

Seal, kus ainult sõjariistadel häälõigus on.

Wootele Mesikäpp.

III.

Tuleliinile jõudmine. Esimene mulje muldõnnisil nähes. Esimene kord kaewikutel.

Õhtu kella 7 ajaks jõudsiime N. kabal olemassee linna. Siin saime süüa ja õllorteri wäikes, tühjas, mahajäetud majakeses. Elanikud olid niifuguse rutuga wäljapõgenenud, et nad kõik majakraami kaasa ei jõudnud wõtta. Majad madalad, mustad, närused, seisawad siin, nagu mutimullahunnikud heinamaal üksteise kõrwal. Ei oleks unesti wõinud arvata, et sarnaseid musti, jopaseid lagunenud majaanidega linnakesi Wenemaal leidub. Linn mahutab oma alla waewalt ühe tiimu maad. Linnas on ainumas aptek, mis majas ajub, misjuguused meie taluhooned ainult Gestimaal wõitwad olla. Dige paljud majad on õletatustega. Päew enne seda, kui meie siia

jõudsiime, olid ka siin Saksa lendarid pommisi loopinud. Sõimejõhwritest ei olnud kuulda, hobuseid saanud palju otja. Dja linna oli põlema hafanud, mis weel selle päewa õhtul ja järgmise päewa hommikul suitses.

Sõmitu kella wiie ajal hakkasime siit edasi tuleliini poole liikuma. Astusime üle Narewi jõe. Wäljapuhhanuna ja wärste hommituse õhu käes edenes marsimine hästi.

Siit edasiminekul oli tee ääres juba dige sagedaste ühiseid haudasi näha. Ilusad, walged ristid wärsterel kalmuküngastel, mõned männioksteft pargadega ilustatud. Ristide küljes on lauakesed, millede peal langenute nimed on kritteldatud. Meed hauad ei kutsunud meites sugugi kurbi mälestusi elule. Wenelased teewad haudade ääres omale ristitäre ette. Meie aga hüüame neile: „Puhake rahus, kes te auwas wõitluses isamaa eest tigea waenlase wastu wõideldes olete langenud!“

Sammume edasi. Wahest on tee hea, wahest halb. Puhkame wärst Schahowstoki päralt olemas männimetsa all. Njalehtede jäänuseid on metjaalune täis. Waatan, kõik jahiteeliste lehtede, enamaste „Illustrierte Zeitung“ ja „Berliner Tagebladi“ tütid. Häljem kuulsiin ka, et saksilased siit wast hiljuti tagasi on löödnud.

Kui õhtu kella 5 ajal päralt jõudsiime, kui umbes 20 wersta ära olime sammunud, tundsiime endid dige wäsinud olenat. Seati meid wjwoodude taupa kottu ja polguülem tuli meie juurde. Pani meile südame peale, et meie mehijest wõitleks ja polgu nime, mis kahetja tuud tuleliinil on wiibinud, wangilangemisega ei häbistaks. Wangilangemine olgu igalehele alandaw ja teotaw. Seda olime teel iegi mõelnud ja ainjamats ihats oli meil — kui juhtub kuul meid waenlase leerist tabama, peaks siis lõpp piinata ja lühike olema.

Jaotati meid bataljonidesse ära ja, üksteisele õnne kaasa soowides, lahtusime, et oma uude asutohta minna. Kella 7 ajal õhtul jõudsiime oma bataljoni juurde, kes emast männimetsa all liiwaküngastesse oli puurinud. Siia jaotati meid roodude täiteks ära. Korraldus oli niifugune, et ikka paar roodu tuleliinil on, kuna teised rejerwis täieste wõitluswalmilt puhkawad, sest praegu ei awalda waenlane siin iseäralist tegevust. Harwa kostawad suurtükkipaugud nii ühelt kui ka teiselt poolt, nagu tahaks nad mõista anda kõigile neile sipelgataoliste olemustele — sapõrdele kes ühe ja teise tegevuse juures ametis on, kofale, kes seal hoolega supi kallal segab, kes seal muldonniisid tõhendawad, kes seal puu all kõhuli olles omastele kirja kirjutawad, nagu tahaks nad kõigile neile tuhandetele inimeselastele, kelledele igahel omad mured, wõimud, kired, ihad ja soowid on, meelde tuletada, et nad ära ei unustats, kus nad wiibiwad ja kes siin peremees on.

Kui supi ära olime jõõnud, mis teewäsimuse peale dige hea maitjes, ilmusiwad ka õhwitterid oma mullaeluhoonestest wälja. Terwitati meid ja tuletati jällegi waenlaste meelde ja küsti, kuidas meie wahelord saksilastega on, kelledega meie ühist usku oleme. Mina tähendasin, et saksilased meile juba põlised waenlased on, meie esivanemad 700 aastat nende orjaitet kandnud ning praegugi saksilase surwet Balti parumi kaudu küllalt hästi tunneme. — See wastus rahustas ülemust weidi. — Üleüldse on aga wenelaste seas sarnane arwamine, et eestlased, kes saksilastega ühenjusilised on, nende wastu küllalt mehijest wõitlusesse ei astu ja seda kaheldes imestawad, kui neile jutustad, et meil peale usu, saksilastega midagi ühist ei ole, et nad meie wanad waenlased on. Mul tuli mitmele korrale, küll alamwäelistele, küll õhwitteridele seda näidata, ja nende eksiwamisi meie kohta kõrwaldada püüda. — Tuli sarnaseid juhtumisi ette, kus wenelased oma teadmatuses ja isamaa armastuses meile oma arwamisi awalikult näkku wiskasid. — Aues Peterhofis peale wannutamist, kui meid marsimise roodu määrati, sellega sõjawäljale saatmises küllalt õppinuks ja ettewalmistatuks peeti, jäid paar eestlast teiste seas mah. Et omadega ühes olla, palusid nad, et ka neid määrataks. „Tahate üheskoos emast saksilaste kätte wangi anda?“ oli alamkõnili wastus.

Et seda arwamist ära kaotada, on minu arwates waja, et meie oma meeste arwu, kes praegu sõjas on, registree-

rima peats: — kõi üles märkima, kui palju mehi meil ületõdse sõjas on olnud, kui palju surma, haavata ja põrutada on saanud, haigeks jäänud, wangi langenud jne. Kõit — kui palju alamwäelisi, ohwitserisi, arstisi, ametnikka jne. Kui paljud auctorõgendusi ja aumärkisi on saanud. Kui see material täielikult walmis on töötatud, wõits seda loetawamas Wene ajakirjanduses awaldada, et rahwast kahtlustawat ja määrwat ebaarwamiist taotada. Usja peats kõige laiemal alusel korraldatama, et arwustit täielik oleks. Ei maffats seda mitte häbiasjats pidada Wene ajakirjanduses midagi awaldada, pealegi, kui seda rahwa asjanduwad.

IV.

Lihawõtte pühad tuleliinil. Esimene lord kaewikutes.

Lihawõtte pühade laupäewal saime kingitusi, mis rahwas lohtu oli korjanud ja meile saanud. Saime worsti, saia, mune, margariini, juustu ja tubakat. Olime õnnelikud, et meid meeles peeti. Päewal lendas Saksa aeroplani meie üle, ei loopinud aga mitte pommisi. Temal lehwis walge lipp nähtawal kohal. Meie ei ostanud sellele mingisugust tähendust anda.

Dõjel tuliwad nad, walged rätitud käes, üle Piisa jõe meie poole, ilma sõjariistadeta. Meie lätsime neile wastu, arwates, et nad ennast wangi annawad. Kui meie nende juurde jõudsim, seletasiwad nemad:

"Täna on meil pühad. Täna ei pruugi meie mitte sõbida." Nad rõdmustasiwad meid sigarite ja konjatiiga, meie neid oma pühade kingitustega. Meie küsimise peale teatasiwad nad, et täna wangisi ei wõdeta. Selle peale lätsiwad mõned meie mehed nende kaewikutesse ja tõiwad seal wael konjati. Wast esimese püha õhtul käis esimene suurteki paut. Algas sõda uueste, sõprus oli lõppenud. Hiljem saime oma ohwitseride käest noomida, et waenlastega sõbrustanud olime.

Sõbralikult elame siin koos. Siin ja seal puurib tshumadan maa sisse autusi, linnud siristawad laulda ja lilled õitsewad. Rahwas astub rahwa wastu wälja ja surmawad üksteist wihafelt. Surm peab siin õhtralt lõkust aga murupinnas rohendam rohi. Elu algab kewadises mullarüüpes uueste.

Koodudes õtsiti julgemaib, haritumaib ja keeleostajaid mehi wälja ja määrati maatuulajate komandosje. Ka mina sattusin Saksa keele õstuse tõttu sinna. Esimalt olin ma tõeste arg, kuid hiljem harjusin ja jain mehisemaks

V

Muldsaunas. Õnnelik maatuulamiselkäit mille eest mind Georgi auraha saamiseks ette pandi.

Laupäew, 28. märts. Puhlame tulewase õõ wastu, puhastame endid, pügame üksteisel juukseid ja ajame lduad puhtaks, lohendame riideid. Kätsime saunas. Selle oliwad kümnenda roo mehed mõne päewa eest walmistanud. Sägawale maa sisse oli suur aut taewatud, selle seinad kadawõdjubega punutud, et nad sisse ei langeks. Poolpõlenud "S." ja "S." "külast toodi mõni aten, üks ja mõned pajad. Põrand tehtti laudadest, paar pinki, ja mõned potid, mis lappade ajel tätsiwad. Lagi on männipalkidest, mis pealt palju liiwatorraga kaetud ja noorte männiwõdjubega maskeeritud on. Kurta on midagi ahju-taõlist tehtud ja selle keris tuletub wanu Geestimaa korstnata saunauttisi meelde. — Pole wigad, leiti on küll ja saun õige tubli.

Dõjel lätsime luuramiselkäigule. Ei saanud aga laugel male minna, kui oma meeste jooksukraawideni, kui waenlane tulb hakkas andma. Seisame jooksukraawides. Tshumadanid lendawad sõrises üle pea ja lõhtewad siin ja seal. Põrsikuulid winguwad kõrwade ääres, kui kihulajed ja jääsed juwel, kes wahu ei anna. Minu kõrwal jünub kole rahwas. Kõil põdrab ümberingi. Silmade ees läheb õit segi.

Õhertesid — wabatahtlikud.

Ma kusun mingisugusest wäest tõugatuna nii tugewaste maha, et hing kinni jääb, kuna mind millegi taredaga üle puistatakse. Uwan filmad — minu paremal käel olem naaber on suurtekiuuli tõhtu saanud. Tema sikkond on selgrooni wälja kistud. Tal, waefekesil, on hing wael sees. "Mu Jumal, laje mind ruttu surra", õigab ta mitteinimlikul häälel, millest ülihuur walu ja piin tõlab. Jooksukraami oli pomm selle koha peal ära rittunud. Mina jain õnnelombel puutumata ja pääsesin ainult wäheste põrutusega. Meie jooksukraami ette kullus õige palju pommisi, mis seal lõhtesid ja poolakate loomatarja surmasid. Dõjel korjajid poolakad tapetud loomad ära.

Kui lastmine wagusamaks jäi, rõiime meie lagedale, kuid maatuulamijest ei tulnud midagi wälja, sest koidukuma näitas, et päite pea tõuseb. Leidime wäiteje põrsateje, pommikillust tapetuna. Meie õlime näljas. Ei saanud waenlase tuleandmise pärast sõõti järele tuua. Poolpõlenud "R." "külast saime potiteje ja kartulid. Teine mees tõi "B." "külast soola ja leiba, ja maitsew põrsaküpsis on walmis, mille sarnast ammu ei ole sõõnud.

Peale sõõti lastime ka ilujaste sõrmed puhtaks — kui koopaelanikud muistegi. Oles weelgi sõõnud, kuid hüwa roog sai õtta. Pealegi hakkas waenlane peale kühiteft wäheaga jälle tegewusesje.

Järgmise päewa hommikul saime ka wäheõditu toitu. Umbes kaks naela kiwikõwa leiba kahe päewa jaoks, kümme tükkist suhturt wite päewa jaoks ja kätputäie kuuwa teed. Sõuna ajal saime "T." "külast kaks naela saia ja kümme naela leiba õsta. Kõdigi asjade hinnad on siin üsna tuleliini lähedal kuulmata kõrged. Näituseks makjab leiba nael 25, saia nael 50, tikutoos 10 kopikat. Staabi juures, kus meie korteris olime, on kõiti neid asju saada, mõnitord ka enam wähem normal hindadega.

Mõni päew ja õõ puhtust. Jälle maatuulamiselkäigul. Oli pime kewadõhtu. Täistuu oli weel tõusmata, kui meie nagu warjud luuramiselkäigule lätsime.

Meie astusime kuni Saksa piirini ja astusime weidi üle piirigi. Waenlase maa, kus iga sakslane meid õgiwa pilguga silmitses. Meil oli isearanis tähtis see, et waenlased meie itaabi uut ajukohta teada ei saa. Püüdsime endid puude warju hoida, kui oma kohalt liikusime. Jõudsim wael ringiteje teha, kui sakslased puhmastikust wälja kargasid ja põgenema pütsid. Kende luuramiselkäit oli kahelja meest juur, meil kümme — nii põgenesid nad omade poole. Meil oli aimdus, et nad meie ajukohta üles olid leidnud ja — luuramise ajemel esines meile uus ülesanne — kinni

Eduard Kallas,
Tallinnast.
Tegewas sõjaväes.

Harry Lindrop,
ohvitser Tallinnast.
Sõjaväljal.

Julius Saks,
Keeni w. L. all
Saksa wangi langenud.

Rudolf Rosenberg,
Tallinnast.
Saawatud. Hõsyidalls.

L. Kudrawiczew,
W. Maarjast.
Tegewas sõjaväes.

Theodor Prunt,
Suuru w. Saaw. 13. weeb.
Aueste sõjaväljal.

Jüri Wetlem,
Jamburi k. Dpolje w.
Satsamaal wangs.

Willem Leppik,
Kooraste w. Augustikuul
lapingus teadm. kadunud.

Heinrich Kurl,
Küti w. Sakslaste wastu
wõideldes langenud.

Nikolai Pliismann,
Klooftri w. Satsl. wastu
wõideldes langenud.

püüda, viimase meheni. Algas tagaajamine. Sakslased tundsid ümbrust hästi, nad lastiwad kõige hädaohtlikumatest kohtadest täie kindlusjega läbi, püüdsid meid ehitada ja lääne poole wiia.

Käts umbes pooltundi mööda, wahke meie ja nende wahel ei wähenenud. Jga uue minutiga wälkus ajus itka mõrudam mõtte: „Kui meie waenlase laagris ei taha wangi langeda, ega oma staabi nende suurüükide märgilauats teha, peame nad wiibimata kinni püüdma, enne kui nad omade juurde jõuawad.“

Ma warijessin kogu kehast, hing oli rinnus kinni jäämas, werejooned paisusid süda, petjis tuuldawalt, kuid itka kiiremalt ja kiiremalt jooksin. Terwe ilm uusi tundeid ajus rinda, igasugune ristimine, kartus ja kaalumine kadus, jäi järele ainult kõige primitiivsem, elementarsem tundmus — looma tundmus, kes oma elu hoiab. Näis, nagu wäheneks wahke meie ja sakslaste wahel. Mets näis lõputa, kõrbeline olewat, kuid eemalt puude wahelt hiilgas järwelehe pind. Mõisugune koht see kaardi peal oli, jeda ma ei teadnud. Neg-ajalt tõstsid meie mehed püssid palge, kuid kiirel edasijooksul ei olnud lastmisel tagajärgi. Sellegi peale waatamata wõis näha, et sakslased juba wäsinud on, ja meie wõidulootus lertis.

Juba olime järwe kaldal. Sakslased targasiwad otse wette, jäid filmapilguks seijatama, sattusiwad nagu segadusesse. Nende ülem, wahtmeister, komandeeris midagi, pööras paremale poole, tema käsualused pahemale poole, kogu siwad totku ja tühjendasiwad oma püssid abiotiibes wastu taewast. Sellest oli küllalt, meie targasime sakslaste kallale. Mina targasin wahtmeisteri poole, kes kõige wanem ja arwatawasti kõige kõrgem oli. Ta nägi ennaft mahajäetuna olewat, ega teadnud esmalt, mis teha. Näha oli, et ta omade poole tahtis pöörata ja minu eest kõrwale tahtis pöigelda. Tee lootles mööda järwe kallast. Nagu näha, oli eespool, umbes paar wersta eemal, liikumist märgata. Waenlased . . . Korraga peatas wahtmeister, tõmbas

mööga wälja ja pögenes teelt kõrwale, metsa. Ei olnud mul enam aega püssi laadida, niisama ta temal rewolwrit. — Ma tungisin sakslase järele metsa, komistasin, nagu temagi, tõusin püsti, hingeldasin. Ma ei lootnud, et ma, kui kehaliise jõu poolest nõrkt, temast üle olen, kuid siiski tormasin ma edasi, tema järele. Mõnepa kuu ma tema ligi sain, hüppasin ma tema selga ja haarasin kõrti kinni. Kui tema minu kurgualuse järele häigas, lütsid minu hambad tramplikult tema kaenahasse. — Kui ma nüüd selle peale tagasi mõtlen, on mul häbi, et ma ennaft nii unustasin ja minus ainult loomulik metsikus instinktiwilselt walitses.

Kui hommitul luuramisetäigult tagasi tulime ja puhkama pidime heitma, leidsime oma mullaonnist, mis juba õhtu waratult tühjaks jäi, soowimata külalise eest — madu oli omale siia õõtluma eest jooja pesa otsinud. Meile see külaline oma jalaliku salwamise pärast ei meelbinud. Awaime wäljakohtu, mõistsime ta tulejurma, nagu inkwiisitioni ajal Johan Hussi ja saatsime ta koha otjuse täide.

3. aprill. Päewa saatsime magades ja laiseldes mööda. Õhtu läksime jälle kümnekesi luuramisetäigule. Kella 10 ajal õhtu, kui sammuma hakkasime, algas „R.“ küla juures, kus meie teine bataljon ajus, äge tuleandmine püssidest, kuulipritsidest ja pommivistajatest. Kaketid ja helgiwistajad walgustasid päewajelgelt lahinguwälja. Wiimati hakkasid ka Saksa suurüükid tuld andma, kuid meie omad fundisiwad nad peagi waitima. Mõisugune äge lahing kestis umbes tund aega. Kui waitjels jäi, sammusime sinna poole. Saatsime oma peale wõetud ülesande toime — mõõtsime waenlase ja oma wägede wahel olewa ojahele sügawuse ära. Kui tagasi hakkasime tulema, oli üks meie jeaft nii ettewaatamata, et ta kõhatas, kuna meie waenlaseft wast mõnikümme samm eemal olime. Õnnels saime waitese liiwafeljanditu taha warjule joosta ja seal lamada, kui raket hommituõõd walgustas ja sakslased püssidest, kuulipritsideft meie peale tuld andma hakkasiwad. Tema tuleandmine oli rajuta. (Jürgneb.)

Anton Pirts,
Wiskandimaalt.
Sanitari tomandos.

Jaan Pill,
S. Jaanist
Sanitari tomandos.

Boldemar Krass.
Suurtülitiväelane
tegevus sõjaväes.

Juhan Martin,
Sudowa k.
Sanitori tomandos.

Otto Kruusi,
Purdist.
Tegevus sõjaväes.

Hugo Puusep,
Narwast. 22. mail S. labin-
gus saadud haav, surnud.

Rostaw Maibach.
9. okt. pörutatud.

Kristjan Maibach.
Suurtülitiväelaseks langes
kõhklusel mõeldnud.

Juhan Komberg,
Wainna w.
Teist torba sõjaväeljal.

Ernst Kosopog,
Sarka k. Sõudikfana
tegevus sõjaväes.

Jaan Nigul,
Walgutast.
Tegevus sõjaväes.

Johannes Nigul,
Walgutast.
Salkfamaal wängis.

August Verde,
Narwast. 12. sep. haav.
Georgi rist.

Arnold Komberg,
Wainna w. 30. jaan. Salksa
wangi langenud.

J. Kiide,
Simonast.
Tegevus sõjaväes.

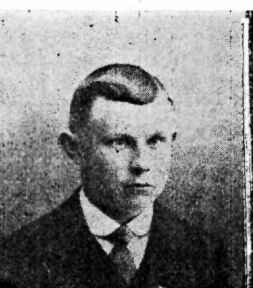
Joosep Ziugow,
Neeski w.
Sanitari tomandos.

Eduard Härmson,
Neeski w.
Telefoni tomandos.

Ado Spaidel,
Purdist.
Tegevus sõjaväes

Konrad Zipp,
Wõrumaalt.
Tegevus sõjaväes.

Karl Waab,
Wõrumaalt.
Tegevus sõjaväes.

Tartu sefona.

Kui teie inimest näete, keda wangihooonesse või surmanuhtluse täidesaatmise kohale viidakse, ärge rutake ütlema: see on kurjategija. Sest võib olla, et see — kangelane, rahvasõber on, kes rahvale kasu tahtis saata ja keda sellepärast tema rõhujate poolt nuheldakse.

Jaapani eluseadused.

(Jaapani ajakirjast „Si Chimpo“).

1) Ela võimalikult palju wahas õhus. 2) Heida magama ja tõuse üles vara. 3) Ära maga vähem kui 6 tundi ja rohkem kui 7½ tundi pimedas toas, suwel — aknaid lahti pidades. 4) Joo mõõdukalt kohwi ja teed, alkoholi ja tubakaft ütle aga päriselt lahii. 5) Söö liha ainult üks kord päewas. 6) Põleta siidiriided ära ja kanna riideid jämedast willast. 7) Anna omale üks päew nädalas puhkust, sel päewal ära loe ega kirjuta ka mitte. 8) Põgene li ga fuurte ärewuste ja ülejõu käiwa waimutöö eest. 9) Kui sa poisimees oled, wõta naine.

Miljal jääb inimene õnnetuks.

Sobune pääseb waenlase eest oma kiire jooksu tõttu, ja ta ei ole mitte siis õnnetu, kui kute wiifi laulda ei wõi, waid siis, kui selle kaotanud on, mis talle antud — oma kiire jooksu.

Koeral on haistmine; kui ta sellest ilma jääb, mis talle antud, oma haistmisest, on ta õnnetu, aga ta ei ole õnnetu mitte siis, kui ta lennata ei saa.

Miisama ei jää inimene ka mitte siis õnnetuks, kui ta jõud karust, hundist või kurjadest inimestest üle ei käi, waid siis, kui ta kaotab, mis tal antud — hea siidame ja arusaamise. Waat, miisugune inimene on tõeste õnnetu ja kahetsemisewäärt.

Dardanellides. Puhkuse ajal mängiwad tagawaras wiibiwad Inglise sõjamehed palli.

Meie aja Arabia öö.

D. Henry.

Wana teener Tom wiis õhtuse postiga tulnud kirjad oma herra kabinetis, suures ühes majas ühes Londoni elawamatest uulitsatest. Harilikku kirjade ja ajalehede seas olid ka ühefugust ümbrilku wäljamaa markidega. Üks nendest sisaldas noore naisterahwa päewapildi. Seisef oli ilmatu pikk kiri ühe teise naisterahwa poolt, täis kihwtifeid, magufatesse lausetesse peidetud tähendusil pildi peal olewa naisterahwa kohta.

Kaua ja tähepanelikult luges Karson Tshalmers seda kirja ja kistus lõpuks wäikesteks tükkideks. Siis hakkas ta rahutult toas edasi-tagasi kõndima! Sedasi teeb metsloom puuris, wõi inimene, kes õiget pääseteed laste mõlete segust ei suuda leida. Wähehawal läks Karsonil lorda oma halwast meeleolust jagu saada ja filmad hakkasid tal juba selgemine waatama.

Tuppa astus tasakesi teener Tom, kes alati nii waitkelt ilmus nagu mõni heategew wain.

„Teie sõõte kodus õhtust, ser (fire)?“ küsis ta.

„Kodus ja poole tunni pärast,“ wastas Tshalmers, tumedalt kuulates, kuidas tuul piki uulitsat hulus.

„Dodate,“ ütles ta teentrile, kes jälle toast lahtumas oli. „Kodu tulles nägin ma endi uulitsa otsas awaliku platfi peal hulga inimesi, kes kõik reas seisid; keegi seisis tiinni otsas ja kõneles millegist. Mis inimesed need on? Mispärast on nad sinna kogunud?“

„Need on — ulualuseta waesed,“ wastas Tom. „See, kes lasti wõi tiinni otsas seisab, piitab nendele selleks dõks dõmaja muretseada. Mõõdaminejad jääwad tema kõnet kuulatama ja mõned nendest annawad temale raha. Tema annab selle raha järjekaua kõige ligemal seisjale, et see omale selle eest dõmaja jaoks muretseada. See on, mispärast nad reas seisawad, selles järjekorras, mil igakõs nendest platfile jõudnud.“

„Seni kuni õhtujõõki toodakse, tooge üks nendest inimestest siia,“ korraldas Karson, „las ta siia minuga iihes.“

„Misuguse ma pean tooma?“ küsis Tom jahmatades.

„Walige oma maitse järele, ükskõik misugune,“ ütles

Karson, „et ta aga just liiga joobnud ja räpane ei oleks, see on kõit.“

Karson Tshalmersi iseloomu järele ei olnud küll niisid kalifi osa „Tuhandest ja ühest ööst“ etendada, aga täna tahtis ta midagi iseäralist teha, et ärewaid mõtteid teistele wia — tahtis midagi erakorralist, Arabia maitstes, toime panna, mis tema rahutuid erkusi walgistats.

Pool tundi hiljem oli Tom oma hea waimu kohuste täitmisega lõpul. Lähema restorani teenrid tõiwad wäljavalitud road. Rahe inimese jaoks kaetud laud oli isürataw, kui Tom söömatussa külmast wärisewa küllalise tõi, kelle peale tema walit söömaja ootawate hulguuste reas oli lan-genud.

See oli selge hulguise ja jooditu tüüp ja esines weidra täpina toredas söömajaalis. Tema rohelas, kahwatu nägu ja külmast punased käed olid praegu alles Tomi isikliku ülewaaatuse all puhtaks pestud. Kõwaste finni nõõbitud määrinud luue krae oli kõrwuni illes tõmmatud; siiski weel paistis selle alt kaunis tungiwalt pesemist nõudwa särjakrae wiirg. Sisjelangenud silmad waatafsid umbusklikult, kuid kõigewähematti kohmetust ei olnud selles uulitsjalt sisse rändanud hulguuses märgata.

Karson tõusis oma toolilt imarguse söõgilaua taga.

„Kas ei oleks teie nõus minuga koos einet wõtma,“ küsis ta.

„Minu nimi on — Plumer,“ tähendas küllaline walju häällega, kuid tagasihoidlikult, „ma ei tea, kudas teie waade on, aga minule on armas, kui selle inimese nime tean, kellega koos söön.“

„Ma just tahtsingi oma nime nimetada,“ ruttas maja peremees wastama, „minu nimi on Karson Tshalmers. Kas teil ei oleks lahtus laua äärde istuda?“

Plumer istus rahulikult tooli peale, mille Tom temale walmis seadis.

„Tubli!“ tähendas ta siis, toitu ette wõttes. „Teie laud on rikkalikult kaetud. Nõõmustan wäga, minu auwäärt Bagdadi kalif! Mul on õnne! Ma ei teadnud mõteldagi, et täna weel söömaja saan, olin ju nelikümmend kolmas reas. Seal aga tuli teie wester ja kutsus mind pidule. Noh, kudas soowite minu turba elulugu kuulda: peatükide järele, iga roa järele, wõi terve wäljaandena kohwi ja sigarite juures?“

„Teil nagu ei oleks niisugune asjade seisukord sugugi uudisjeks?“ naeratas Karson.

„Wannun prohwetit habeme juures, teie olete dieti mõistnud! London on niisama rikas odawate Sarun-al-

Endised sõjad.

Greeka naiskangelane Despo paneb kõrwituga piisirohu keldri plahwatama, sest et ta elusalt ennast türlaste kätte wangi ei taha anda.

Rahhibide poolest, nagu Bagdad — kurbeste poolest. Rohkem kui kaksikümmend lorda on mul juba ette tulnud oma elulugu hea prii söömalauga ääres jutustada.“

„Ma ei nõua teie elulugu,“ ütles Karson. „Tunnistan otsekohse, mul tuli lihtsalt korraga tuju, kedagi tundmata inimest oma juurde sööma kutsuda. Kinnitan teile, et teil minu uudishimu all kannatada ei tule.“

„Urge kartle,“ naeratas wõõras, isufalt supitalbrefut tühjendades, „minule ei ole see sugugi wastumeelt. Ma olen isiklikult täielik juttude foga, Idamaa maitstes, punase kaanepildiga ja juba lahti lõigatud lehtedega, walmis kalifiherrale lehitsemiseks. Melesjuguuste „söömajaaliste“ seas tu-

leb sagedaste niisuguseid juhtumisi ette. Mäti leidub uudishimulikke, kes meid peatawad ja päriwad „kuda see tuli, et nii alla langešite?“ Wõõlelwa ja klaasi õlle eest jutustan ma, et wiin mu nii kaugele on wiinud. Eüti liha ja karpaste eest kurdan ma neile kõwajüdamega majaperemehest ja kuuekuuliseft hospitalis lamamisest, ühes tõe kaotusega. Seapraad ja õömaja raha meelitawad mu käest terwe kurbloo panga pankrotiks jäämise läbi kaotatud waranduseft ja mu järtjärguliseft „põhja“ langemisest. Noh, aga niisugune õhtusõõk ja niisuguses ruumis, nagu teie oma, tuleb mul ešimeft korda ette, ja mingisugust lugu selleks juhtumiseks ei ole mul walmistatud. Ja teate mis, mister Eshalmers? Ma jutustan teile selget tõtt, kui seda soowite kuulda. Uskuda on seda küll ehk raskem, kui meelega wäljamõeldud jutustust.“

* * *

Tund aega hiljem istus küllaline, mõnufalt toolileeni najal seljakile, täieliku rahulolemise ilmega näol ja kallis sigar käes. Tom koristas lauda ja tõi tohwi lihtõrdega.

„Kas te ei ole eluajal Dšherard (Gerard) Plumerist kuulnud?“ küsis küllaline imeliku naeratusega.

„Seda nime ma mäletan,“ wastas Karson. „See oli wist üks kuulus maalikunstnik, kes mõne aasta eest suureste moodis oli?“

„Wie aasta eest,“ kinnitas küllaline, „aga siis hakkasin allamäge minema, nagu kiwi põhja: see Dšherard Plumer olin mina. Wiimase pildi eest sain ma wiisjada naela*), aga peale seda ei leidnud ma enam ainustki, kes ennast minu poolt ka imahinnata oleks lastnud maalida.“

„Kudas see nii siis tuli?“ küsis Karson tahtmata.

„Do, see on wäga imelik! Ma ise ei ole ilmaski hästi aru saada suutnud, milles asi seisis. Ma sain wäga kiirelt kuuljaks ja tellimisi jadas igalt poolt. Ajalehed nimetasid mind juureilma kunstnikuks. Siin algasti see weider nähtus: kui ma kelle tahes näopilti lõpetasin, teriti tema otša waadates, hakkasid inimesed iseäralikult uksteise otša waatama ja sofistama. Mitte nii ruttu ei saanud ma aru, milles asi seisis: selgus, et mul omadus oli lõuendi peale selle inimese sšemist iseloomu kanda, kellest ma pilti maalisin. Ma ise ei tea, kudas seda nägin, aga see tuli nii wälja, kuiigi oma teada ainult seda maalisin, mis minu harilik film nägi. Mõned minu tellijatest said hirmus wihaseks ja ei wõtnud näopilti wastu. Kord maalisin ühe kuulsa, kõrgemateft ringkondadest iluduse pilti. Kui see walmis oli, waatas tema mees ta peale imeliku pilguga ja hakkas, nädal hiljem, lahutust nõudma. Mäletan weel: maalisin ühe tuntud pangaomaniku pilti. Üts tema headest tuttavatest tuli minu tõešuppa, nägi pilti ja hüüdis: „Sa Zumal! On ta siis tõeste niisugune?“ Ma kinnitasin temale, et tarnadus täielik on. „Imelik, ma ei ole ilmaski seda ilmet tema filmades tähele pannud,“ tähendas mu küllaline mõttes. „Wist on kõige parem, kui ma weel neil päewil oma raha tema pangast wälja wõtan.“ Seda ei teinud mitte üksi see isand, waid, kui pildi wäljanäitusele olin pannud, weel mitmed, ja pangaomanik langes pankrotti.“

Plumer wälkis.

Suure huwitusega waatas Karson tema peale, ilma et aga rääkima oleks hakanud.

Baari minuti pärast jatkas endine kunstnik edasi:

„Tellimised hakkasid wähenema ja lõppešid warsti päriselt: inimesed ei armasta, et nende salajamad mõtted ja soowid awalikuks tulešid. Znimele wõib naeratada ja oma tõšif iseloomu warjata, imbruskonda pettes, pilt seda aga ei wõi. Igasuguseft teenistuseft ilma jäädes, hakkasin ma ajalehtedele ja ajakirjadele joonistama, kuid ka siin ei lahkunud õnnetu omadus minust: päewapildi järele ministri nägu joonistades, tuli tema näole niisugune tšelm ilme, mida päewapildi peal ei olnud. Tellisid lõkukupõrkamised ja ma kaotasin sellegi tõe. Ja niisugusel kombel sattusin ma nii kaugele kuni „õömajani“. On šind minu tšepäraline lugu juba ära tüütanud, oh, suur kalif?“

*) Ügi 5000 rubla.

„Ei, ei!“ wastas Karson ruttu, „see kšif on wäga huwitaw! Kas tõeste teie pinsel siis alati inimeste halwad kšijed ilmsiks tõi? Arwatamaste oli ometi ka niisuguseid inimesi, kes teie nõidusliku ande mõju läbi ei kannatanud?“

„Muidugi; enamaste lapsed, mõned naisterahwad, oli ka meesterahwad, kuid wähe. Oli original hea, tuli ka pilt hea. Ei ole ju kšif inimesed tšelmid. Ühe šõnaga, ma ei mõista isegi seda seletada, teatan ainult teoasju.“

Kümne minuti pärast seisis Plumeri ees päewapilt, mille Karson õhtuse postiga wäljamaalt oli saanud, ja ta hakkas selle järele pastell-wärwidega uut pilti maalima. Tund hiljem tõusis Plumer toolilt ja ringutas wäsinult käsa.

„Walmis!“ ütles ta aegutades, „wabandage, et teid kaua kinni pidasin: tõe meeldis mulle kaua aja tagant. Sa Zumal, kui wäsinud ma olen! Päewa neli ei ole enam woodis saanud magada. . . Kas ei wõiks teile nišid head õhtut soowida, õigeusklikkude kšikija?“

Karson saatis teda kuni ukšeni ja pistis temale peosse mitu paberiraha.

„Do, ma wõtan hea meelega ja ilma wabandusteta!“ ütles Plumer. „Tänan raha eest, niisama ka hea šõõmaaja eest. Täna wõin šulepatjadel magada ja näen unes Bagdadi. Loodan, et tänane õõ homme ainult unenäots ei šulats. Zumalaga, kõrgeste austatud kalif!“

* * *

Karson hakkas uueste toas edasi-tagasi kõndima, kuid ilma et pildi juurde laua peal oleks astunud. Šal ei olnud julgust Plumeri tõe peale pilku heita.

Wiimaks kšikistas ta Tomi ja kšikis, kui see ilmus:

„Meie majas elab noor maalikunstnik Reihem. Minge tema juurde ja paluge teda mõneks minutiks minu juurde tulla.“

Reihem tuli kohe ja Karson pööras tema poole palwega:

„Waadake, šal laua peal on pastell-wärwidega maalitud pilt,“ ütles ta, „õlge head, ütše mulle oma arwamine selle kohta: nišasti tõe kui ka naisterahwa kohta.“

Kunstnik wõttis pildi kätte.

Karson pööras näo kõrwa ja küsis tšasa:

„Noh, kudas te leiate olewat?“

„Tõe on wõistluseta: julge, kindel ja peenemattšeline pinsel! Ammu juba ei ole ma nii ilusat tõe, nii suurt waimuandi näinud!“

„Šah, aga nägu. . . ilme, naisterahwas ise? Mis te selle kohta ütšete?“ päris Karson põššewa šüdamega.

„Nägu?“ imestas kunstnik, „šee on ju — šüita Zumal-ema nägu. Šohin ma kššida, kes šee on?“

„Šee. . . šee on minu — naine, praegu on ta wäljamaal reišimas,“ wastas Karson, kelle nägu šõrraga hšilgama lõõnud, ršõõmšalt, wõttis imestanud kunstnikul mõlemist käest kinni ja ütšles: „wõtkš šee pastell-pilt ja maalige mulle selle järele suur pilt õliwärwidega. Šinna pärast ma juba ei tingi.“

Sähtis pimedate õõde puhul.

Kuiwad galwanielemendid

Špetus, kudas kodusel wišil mitmesuguseid kuiwi bataršei tasculampide, elektrikellade j. n. e. jaoks walmistada. 7 pildiga. Šind 30 kop.

Saada igast raamatukaupluseft.

Pealadu

„Šeadus“,

Tšallinnas.

Rudas fetslased teemafina wälja arwafid.

(Karl Langfami postkaartidelt).

1.

Minu kallis seakarbonadite, Amalite!

Mispärast lõpetasid sa oma kirja soowiga, et Jumal Bulgariat nuhtleks? Wõi ei tee sa ajalehti lahtigi? Jäta ise Jumalat palumast, et ta Bulgariat nuhtleks, ja ütle seda ka pimedale wanaemale. Terwe minewase aasta palus ta nii kui nii juba, et Jumal Eürgimaad nuhtleks. Tuubi tale pähe, et meie Bulgaria Wärdi ära ostime ja sellepärast kasulik ei ole paluda, et Jumal seda nuhtleks, mis sinu oma on.

2.

Meid wiisati Wene wäerinnale. Ma nägin juba kaht wenelast, kellega paugutamise waheajal kaewu juures kokku juhtusin. Ühel wenelasel oli käes ämber, teisel aga mingi sugune weider asi, kõhukas, kollast karwa.

Ma küsisin wenelaselt:

„Was ist das?“

Ja kuulsin wastuseks:

„Tola.“

Selle tola fiske walas soldat wett ja kandis ta ettewaatlikult kaewikusse.

3.

Meie wõtsime wenelastest maha jätud kaewitud ära ja meie kätte sattus tola.

Tola — see on päris kentsakas riistapuu. Kujuta omale ette wäsef apparati, keskelt ümargune ja all kabi, pealt kinni ja külje peal kraan, nagu meie weewärgil. Mis jaoks tola tarwitatakse, ei tea keski, sest et keski meie seast lordagi Wenemaal ei ole olnud ega sealseid kombeid ei tunne.

Kõige rohkem imestama pani mind see, et tolasse kudagi wett ei saa walada, ja ometi mäletan ma selgeste, et Wene soldat tolat nagu ämbrit tarwitas.

4.

Mina ja mõned seltsimehed haawatud.

Sellepärast saadeti meid wäe selja taha.

Tola läks õnneks kaaja wõtta.

5.

Tola ülemiselt osalt leidmise wäitse liikuma kaanekese, kuhu ifegi wäike sõrm fiske ei mahu. Peale küpsel järeldõtklemist jõudsime kõik otsufele, et nimelt sellesse augutesesse wett tuleb walada. Tegime paberist trehtli ja täitsime tola selle kaudu weega. Wäsitaw töö. Ja täieste otstarbeta, sest et wesi kõik tola kraani läbi wälja jooksis.

6.

Tola huwitas meid kangeste. Kõik waba aeg kulub tola silmitsimiseks wäljaspoolt küljest. Meie õppisime juba kraani kinni keerama ja selle abil seifab kõik wesi sees. Nüüd arutame küsimust: mis teewad wenelased toлага.

Gottlieb Kitsehabe arwab, et tola muud pole kui soldati weelähler.

Katsusime tola käepidemest rihma külge siduda. Raske, tolgendab, ja käima peab ettewaatlikult, et wesi wälja ei lohkaks.

Minu tuttaw Friy Kanarienvogel wannub, et tola saladusele juba jälgile jõuab.

7.

Kanarienvogelil ei ole blade otsas mitte pea, waid terwe riigipäew.

See tubli poisj leibis tola saladuse: temal läks õnneks tola ülemiselt osalt midagi ära wõtta, millest selgus, et see kaan on, mis tolast pikuti läbi käiwat kanali katab.

Noh, nüüd on arusaadaw, kudas wenelane tola kaewu ääres nii ruttu weega täidetud sai.

Kõigest mõne filmapilguga olime tola kanalisje juba terwe ämbritäie wett walanud. Mis kurat, wähe? Wähe! Walasime weel ämbri. Jkka wähe . . . Waatame: kanal tühi ja tola ka, raskuse järele otsustades, tühi, kõik wesi aga oli pörandal . . . Nähtawaste on siin weel mõni wigur . . .

8.

„Sõisja!“

Üleilõdise jõupingutusel läks meil korda tola pealt weel üht kaant maha wõtta, mis niijama lai, nagu tola ise. Uudishimulikult uurisime, kas tola weel mitmeks tükkis lahti ei läi, kuid ka kõige hoolsam waewandagemine oli asjata, mitte üht kruwigi ei leidnud enam.

Sa nüüd, kuule, mis wigur see tola on. See on kõigepealt ämber. Ühtlasi aga wäga algupäraline ämber: sa walad temasse wett, paned kahe kaanega kinni — wäitse ja juurega ja . . . ja wett saad nüüd ainult tilgakaupa, kraanist. Wõtle, kui tark.

Meie, kulturast walgustatud fetslased seome selleks, ei meil wesi alati käepärast oleks, rihma külge plekist pudeli, ja weemuretsmise küsimus sõjawäele on meil lahendatud. Mis ega teewad wenelased? Naera, Amalite! Kogu kõik oma sõbrannad, kutsu wanaema — la! ta tema naerda, — ja naerge kõik üheskoos wenelasi: wenelased taluwad endiga ühes teatud arwu soldatite peale ühe weega täidetud tola, ja selle kraani all käiwad siis wenelased lordamisi imemas, kui jannu tunnawad! Si-hi-hi!

9.

Amalite, meie seifame suure ülesleiduse jämel. Meie soldatite jekka tuli üks mehaniker-nupumees. Teda huwitas suurepäraliselt, mis jaoks tola sees see ife-äraldi kanal on. Mis jaoks on ta? Meie arwafime, et toiduainete — näit. worsti — al. hoidmiseks. Mehaniker-nupumees oli nõus. Meie arwafime, et jää jaoks, mis suwe ajal wee tola sees jaheda hoiab. Nupumees oli ka sellega nõus. Ja siin nüüd sündiski see suurepäraline ülesleidus. Meie nupumees hakkas korruga otsaestst õdrama, tõmbas kulmud kortsu ja waatas teriti ühe punkti peale, ühe sõnaga, süwenes kõige sügawamatese mõtetesse. Ja, Amalite, ta leidis uues!

„Herrad,“ ütles ta, „kui tola kanali abil wõib wett jahendada, siis ei taha me enam fetslased olla, kui me teda sellesama kanali abil ei sunni wett sojendama!“

Ühest suust „hoch“ kõlas wastuseks.

10.

Meie töötame tola täiendamise kallal. Peale selle kui kõigi põlewate ainetega olime katseid teinud, jõudsime otsufele, et wett kõige parem on sütega soendada. Ja et tuli rohkem tõmbaks, selleks arwafime weel ühe pita toru wälja ja seadime tale otfa.

Sa juba wiiteistkümneminutiga muutub jääkülma wesi keewaks! Ei ole waja iga kohwitannu iiskikult soendada! Tola annab terwe ämbritäie keewa wett korruga!

Elagu meie ülesleidis! Elagu tola!

11.

Tola joonistused on walmis. Somme hakkame patenti nõutama. Meie ülesleiduse nimeks saab:

„Saffa wabriku tola.“

„N. Satirif.“

Näokatte pidul.

„Sa oled wist kunstnik, mu nägus tuadmata neiu?“
 „Jah, maalikunstnik.“
 „No jah, seda nägin ma su näost lohe!“

Ritta!!!

(Peaaegu looduse järele)-

„Noh, tere ka Maali! No, küll oled sa uhkets läinud! Päriss proua kohe. Wõi oled mõnele rikkale podretsitule faanud?“

„Kust minusugune wana lest enam nii ruttu mehe saab, aga omaette proua olen praegu jah. Naha on mul niilid raamatu peal ka juba hull.“

„Aga ennemalt polnud sul kopitatti hinge taga. Teed ikka weel põletispiiritusega äri?“

„Ei selle wistastin nurka, liiga kardetaw. Niilid elan sabadest.“

„???“

„Nojah, sabadest. Mul on seitse last, need kõik panin sabadesse ametisse. Kus aga saba on, kas suhtru, petroleumi või puude juures — sinna ma oma lapsed ka sean. Uhked prouad ja preilid ei wiitsi sabas seista ja ostawad mu laste käest ära. Ohtul, waatad, toob iga laps mulle oma rubla ära. Seitse last, näe ongi seitse rubla päewas.“

„Lubage mulle paß paberossa „Sultani nõiduslikud unistused.“

„Ega nii korrastealt siis lohe — astuge aga sabasse: tuleb telesuguseid tükki kümme, siis hakkame andma, aga ilma sabata ei või kudagi: liitaks hea elu oleks teil praegufel raske sõja ajal.“

„Saapa paelu — u — u! Oskite saapapaelu, saapawitfi, wahali — i — i — ni! Oskite — e!“

„Anna mulle saapapaelad. Mis maksawad?“

„Katskimmend kopitat. Kui aga osta joowite, olge head, herra, astuge sabasse.“

„Eks ole nähwitaf nähtud, ma olen ju ütffi, lollakas!“

„Ei tähenda midagi; niilid on juba kord niisugune: kui midagi osta soowite, astuge sabasse.“

„Ah, sa ligund, niisugune!“

„Kuhu teie supikausi ja tooliga jooksete, herra Jpsilon?“

„Jah, waata, tahan toofti tulelitka osta ja mõtlen endi poe juures sabasse astuda.“

„Aga mis jaoks siis tooli ja supikausi kaasas weate?“

„Jah, mine tea, kui kaua seal sabas tuleb seista, võib olla kolm, neli tundi, eks siis wahepeal sõõ ja istu, muidu ei kannata wälja.“

„Noormees, noh, kas lähme meile? Meil on hästi lõbus!“

„Wõiks ju tulla kah!“

„Noh, kui tulete, siis astuge sabasse.“

„Aga tuule, praegu on ju kell kolm öösel, ja uulitsal pole inimese hingegi.“

„Ei puutu minusse. Seadke endid aga ritta. Muidu ei anna „wasongi“ wälja.“

„Tere Liisa, mis asjast sul nii hea meel on?“

„Warsti saab õli!“

„Kas tõeste?“

„Jah, ajasin Juku ritta. Seisab uulitsal, õlitann käes, toob mulle, wana inimesele, õli. Kolme päewa pärast iga tahes on õli laiast, sest ta on sabas tuhat wiisjada nelikümme wiies.“

„Bristawiherra, praegu leidfin joodiku uulitsalt.“

„Istu sabasse. Kui teid weel tükki kümme tuleb, siis hakkaw protokolli kirjutama . . .“

„Herra koolõpetaja, lubage wälja minna. Röht kange waltab.“

„Astuge sabasse . . .“

„Ai, ai, ei wõi!“

B. S.

Saladuslik isik.

Kui austrialaste jalk weneleste poolt mahajäetud karjamõisale lähines, ratjutas wahameister leitnant Funke juurde ja teatas alandlikult:

„Paremalt pool metsa ääres on üht isikut näha, kes ennast ära peita püüab.“

Leitnant ajas enese sadularaudade peale püsti ja waatas sinnapool.

„Kaabuga?“ küsis ta.

„Mõnda jah, kaabuga.“

„Sõjapõgeneja wist . . . Hiiidte, et ta wälja tuleks . . . Hiiidte Wene wõi Poola keeli . . .“

„Ilegi juuditeeli karjusime, aga ta ei tule.“

„Imelik mees, peidab näo ära ja arwab, et teda ei nähta. Ja riided ka weidrad, oleks nagu sabakuub, aga ei ole ka. Ja püksid?! Seine reis teist karwa?!“

„Mõnda jah, üks reis punane, teine ruuduline.“

„Hm . . . aga võib olla, seal on neid kats — üks seisab ühe jala peal, teine teise peal.“

„Jah, wäga lihtsalt võimalik. Ka lasta ei ole kasu, lasjed need jalad läbi, tõusewad teiste peale.“

„Õff. Täbar seisukord. Ja miks nad ära ei jookse? Wõib olla arwawad, et meie juba ära läinud oleme, võib olla . . .“

„Mis teha?“

„Wõib tuld hakata andma wõi ka tormi jooksta . . .“

„Rasta ei maksaks, nad ehk tungiwad siis weel meie peale.“

„Seda küll, nendest, paganatest, võib kõike oodata.“

„Do, oo, oo wõllanööd . . . poleks meid mitte eskadron, waid polk, küll me teile sauna tuliseks küttafime . . . Aga kuule, wahameister, neil nagu oleks käes midagi?“

„Mõnda jah, on käes midagi...“

„Bealtnäha nagu kepp, aga, võib olla, ka — püüsi!“

„Eiigutaks nagu.“

„Paganat lugu... Ja mul ei ole ainult diguist oma meeste elu kaalu peale panna.“

„Mis käsite teha?“

„Taganeb!“

Kui Austria eskadron karjamõisa juurest terawas traawis taganes, põrnitses neile aia-wilja aeda seatud ernehirmutis põlgliku pilguga mana kaabu alt äärele... Ja ei mõtelnudki seda mõitu oma teenuseks pidada — sest kübetti ei olnud tal auahnust. P. S.

Mi wai.

Uutmoodi sensor.

(Mutaguse murratus.)

„Austatud „Meie Matsi“ lugijad! Ehk küll üsnä harimatu küllatüdruk olen ja neid peeni kombeid ega midagi ei mõista, siiski tahan teile meie nurga uuest sensorist natukene pajatada. Ega ma ise senest asjast palju ei tiagi, a-a kuulin kui kats külanaisi rääkisiwad. See oli just fell' pühapää hommiku kui Tõhwila papp wiimast kord jutlust pidas. Wa' Tõltsi Liisu ja Liapere Rai läksiwad minu ees raudtee äärt mööda Tõhwila poole, teed mööda enam ei loatub käia, ja rääkisiwad ninda libeda juttu, et mul kõhe kange himu hakas tieada saada, midä nüüid õige jawatawad. Andasin siis õige jalgadele walu, et sain teste ligemale, ja teritasin kõrw, et sõnad kaduma ei lähä. Ei estegi rääkindgi suurt midagi; nindasama naiste asju, nagu linatõlmimisest ja lahutamisest ja. No aga wiimast läks wast jutt lahti. Ufute ehk ei, aga minu kõrwad wenisiwad kõhe pillast ja suu läks laiaist, kõiki seda kuuldes. Rai küsis estegi Liisu kääst: „Kas oled pojalt kirja saan'd ka?“ No Liisu, see pani siis kõhe täie suuga kurjalt: „Ku kurat siis meie wallas weel kirjasi kätte saab! Ei siin hoolita senest, on kiri sõamehe kääst, ehk õlgu mark pääl — kõik aeta kõrist alle!“ Rai tegi kõhe waakja pikkuse näo ja küsis: „Ku see siis neid ifte alle ajab?“

Ku siis Liisu läks kurjast ja ksendas kõhe ninda et minul ihukarwad püsii kõisiwad et: „Ega sina weel tia et meil jäl kirjutaja puktis mies istub, kenel ninda paljugi aru ei õle, et oma naist peatats, sõisab teene kunturi utse pääl; kui sisse tahad saada, siis muudku poe tämä ja piida wahelt läbi. Saan'd ühekõrra õmmetigi see uus kunturgi walmis, siis ehk õleks õld need utsecki laiemed...“

Liisu peatas natukene; hing õli tesel peris finni jään'd.

Rai katsus oma nägo jälle natukene lühemaks saada, et suu käimä hakaks ja küsis: „Kuhu nu kirjad siis saawad, ega see naine siis õmmetigi neid ärä sõä?“ — „Annan'd aiga ifte, ärä kõhe jälle wahela topi, enne ku' mina lõpetan; mitu kirja naine ehk mitu mees sõäb, ei tia mina õõlda, aga seda tian küll, et kunturis oma kümnes osa ifte wällä kaob, kui weel wahel see arw juurembki ei õle?!...“

Siis ifte on luotust weel midagi saada, kui fell ajal jäl õled, kui postimies tuleb! Perast paremb ärä enam menegi!

„Aga, armas Karoline, sina peatsid ometi siidamlikum minu wastu olema ja palawamalt suudlema!“

„Sina oled esimene, kes selle üle nuriseb!“

Laiwas tiab küll, kee' meid senest uutmoodi sensorist lahti päästab!“

Ja Liisu lüfats samm u ninda, et Rai waiwalt järele jõudas.

Ja kõige tee ei lausun'd tämä enam sõnagi.

Mina ei oskand kõhe enam kolmegi lugeda; õli jo minu tulewane küljeluu ka sõjawäljal ja ootasin tiftelt jo paar kuud ilmaigu kirja; mõtlin wahel, et juba on'd faks-lased teie ifte maha nottisiwad et enam ei kirjuta. Müüid ühekõrraga sain aru kättä, kuhu need minugi kirjarebälad kadusiwad. Kälätüdruk.

N. B. Üksikute numbrite ostjaid palume lahkest tärele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Esimene Sjamaa sõda 1812. a. Napoleoni suure sõjaväe taganemine.

Koosoleku vabadusest.

Viimasel ajal on kõrgemates ringkondades otsusele jõutud, et mõnes kohas meie laialt isamaal fiiski koosolekute vabadust võiks lubada. . . kuid mitte rohkem kui kolm inimest korraga.

Kuna aga paljudes perekondades wiis, kuus, seitse ja rohkem inimesi on, kes ühes korteris koos elavad ja, järelikult, ka igapäev hommikueinele, lõunale ja õhtusöögile ühise laua taha koguvad, siis on otsustatud niisuguseid perekondi lahutada, nii et rohkem kui kolm inimest kokku ei jääks.

Ütleme, perekonnas on wanaisa, wanaema, mees ja naine ja kolm last.

Uute määruste järele asendatakse mees wanaisa ja pojaga iseäraldi, naine wanaemaga ja pojaga iseäraldi, ja lõpuks, ülejäänud poeg ka iseäraldi.

Juhtub aga wiimane alaealine olema — siis on luba teda kinnisesse õpeasutusesse panna

P. S.

Meie Matsi järgmine (68.) sõjanummer ilmub 5. detsembril.

Auto Adu (Tallinnas hoburaudtee wagunise astudes).
„Hei — Toom-Kuninga uulitsasse maja nr. 26!“

Meie Matsi tähtsaamat

on ilmunud. Hind 25 kop. Suwitawa ajakohase lugemisega ja piltidega kaunistatud pakub Meie Matsi tähtsaamat juba 9 aastat oma laialisele lugejate ringkonnale lõbusat ajaviidet. Tähtsaamatus leiab lugeja kõiksugused igapäewases elus tarwis minewad teated, kodumaa kihelkondade adresid, linnade juhid ja Eesti asunduste adresid kaugel Wene riigis.

Õstmisega rutate, lõpeb pea.

„Teaduse“ kirjastus, Tallinnas.

Cesti sõjamehe laulik.

Hind 15 kop.

Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Анон. воен. гезыпосо. Вастуван тоimetaja Jakob Jaakon.

Wäljaandja J. Rumi.

M. Schiffer'i trüül, Tallinnas

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR